

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»:

Директори Институти фалсафа,

Сиёсатчиносӣ ва ҳуқуқи ба номи

А. Баҳоваддинови Академияи

Миллии илмҳои Тоҷикистон

дотсент Назар М.А. Назар М.А.

» аҷраро 2022 с.

ХУЛОСАИ

ШУЪБАИ СОТСИОЛОГИЯИ ИНСТИТУТИ ФАЛСАФА, СИЁСАТЧИНОСӢ ВА ҲУҚУҚИ БА НОМИ А. БАҲОВАДДИНОВИ АКАДЕМИЯИ МИЛЛИИ ИЛМҲОИ ТОҶИКИСТОН

Диссертасияи Назирова Марҳамат Назаровна дар мавзӯи “Маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётии ҷавонон (дар мисоли Тоҷикистон)” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сотсиологӣ аз рӯи ихтисоси 22.00.04 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ дар шуъбай сотсиология институти фалсафа, сиёсатчиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.М. Баҳоваддинови АМИТ иҷро карда шудааст.

Дар давраи омодасозии диссертасия Назирова Марҳамат Назаровна унвончӯи кафедраи сотсиологияи факультети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон маҳсуб меёфт. Айни замон ба ҳайси сармухассиси Раёсати таҳлили масъалаҳои иҷтимоии Маркази тадқиқоти стратегии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият менамояд.

Роҳбари илмӣ – Шоисматуллоев Шоназар доктори илмҳои сотсиологӣ, профессор, узви вобастаи АМИТ мебошад.

Диссертасияи Назирова Марҳамат Назаровна дар маҷлиси васеи кафедраи сотсиологияи факультети фалсафаи ДМТ ва маҷлиси васеи

Шўрои олимони факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон муҳокима гардида, барои ҳимоя тавсия шудааст.

Дар натиҷаи баррасӣ ва муҳокимаи диссертатсияи Назирова Марҳамат Назаровна дар мавзӯи “Маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётӣ ҷавонон (дар мисоли Тоҷикистон)” хуносай зерин қабул карда шуд.

Мубрамияти мавзӯи диссертатсияи Назирова Марҳамат Назаровна дар он зоҳир мегардад, ки дар ҷаҳони муосир рушди пайвастаи ҷомеа бидуни азхуд намудани арзишҳои гуногуни моддию маънавӣ, аз ҷумла, дониш таҷриба, таълиму тарбия, фарҳанги миллӣ ва анъанаҳои мероси ниёғон ғайриимкон мебошад. Аз ин рӯ, кишварҳои пешқадам бевосита ба рушди маориф ва сатҳу сифати таҳсилоти аҳолӣ таваҷҷуҳи маҳсус зоҳир намуда, бо ин васила рушди дигар соҳаҳои ҳаёти ҷомеаро таъмин менамояд.

Дар шароити кунунӣ маориф ҳамчун як ниҳоди иҷтимоӣ дар раванди фаъолияти соҳаҳои гуногуни ҷомеа ва рушди иҷтимоию иқтисодии кишварҳо нақши ниҳоят муҳим мебозад. Низоми маориф дар ҳар давру замон ва марҳилаҳои гуногуни таъриҳӣ раванди иҷтимоишавии ҳар шахс ва маълумотнокии аҳолиро таъмин намуда, онҳоро барои фаъолияти мустақилона ва ҷамъияти тайёр менамояд. Маориф яке аз соҳаҳои муҳимми ҳаёти иҷтимоӣ мебошад, ки аз фаъолияти он ҳолатҳои зеҳнӣ, маънавӣ ва фарҳангии ҷомеа вобаста аст.

Ба ҳамагон маълум аст, дар ҳар давру замон, баҳусус дар ҷаҳони муосир соҳаи маориф пешрафти иҷтимоию иқтисодии ҷомеаро муайян мекунад. Айни замон маориф на танҳо омили муайянкунданаи рушди самараноки иқтисодӣ, балки омили муҳимтарини таҳқими сиёсати давлатӣ дар соҳаҳои гуногуни иҷтимоии кишварҳо ба ҳисоб рафта, нақши он пайваста бо рушди сармояи инсонӣ меафзояд. Аз ин рӯ, вазифаи асосии соҳаи маорифи кишвар ташаккули шаҳсияти озод, яъне

шахси аз чиҳати маънавӣ, ақлонӣ ва ҷисмонӣ рушдёфта буда, рушди сармояи инсонӣ аз он вобаста мебошад.

Муҳиммияти мавзӯи кори илмӣ–тадқиқотӣ дар он аст, ки рушди соҳаи маориф ва арзишҳои он дар самти маърифатнок гардидани ҷомеа, баҳусус насли ҷавон масъалаи актуалий буда, дар раванди ҷаҳонишавӣ, ки имрӯз ба соҳаҳои гуногуни зиндагӣ таъсир мерасонад, соҳаи маориф яке аз пахлухои муҳимми он ба ҳисоб меравад. Маориф маҳз тавассути вазифаҳо ва принципҳои худ дар ташаккули ниҳодҳои иҷтимоии ҷомеа ва ташаккули мутақобилаи ҳар шаҳс нақши муҳим дорад. Он ягона муассисаи иҷтимоӣ мебошад, ки муносибатҳои ҷомеаро таъмин намуда, омили асосии фаъолияти қишлоғҳои гуногуни ҷомеа маҳсуб меёбад ва маҳз ба воситаи маориф дар байни табакаҳои ҷомеа табодули донишну иттилоот амалий мегардад.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки дар он асосҳои назариявии соҳа мавриди омӯзиш қарор гирифта, вобаста ба он тадқиқотҳои сотсиологӣ гузаронида шудаанд. Аз ин рӯ, ҳулосаҳо ва натиҷаҳои дар асоси диссерватсия бадастомадаро дар раванди таҳлилҳои илмию назариявӣ ва амалии баҳши маориф ва стратегияи ҳаётии ҷавонон метавонанд вазеъ истифода шаванд. Инчунин нуктаҳои муҳимме, ки дар тадқиқоти мазкур нишон дода шудаанд, дар раванди таълим дар баҳши илмҳои гуманитарии муассисаҳои таҳсилоти миёнა ва олии қасбии қишвар мавриди қарор гиранд.

Саҳми шаҳсии муаллиф аз муайян намудани мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, объект ва мавзӯи он, таҳлили сарчашмаҳо, таҳия, коркард ва таҳлили ҳаматарафаи кори таҳқиқотӣ иборат мебошад. Муаллиф тайи фаъолияти ҷандсолаи илмии худ дар омӯзиши мавзӯъ доираи вазеъ адабиёти илмӣ, корҳои илмӣ-тадқиқотии олимону донишмандони ватанию ҳориҷӣ, ҳисботҳои соҳторҳои давлатӣ, маводи матбуоти даврӣ, захираҳои интернетӣ ва дигар сарчашмаҳои иттилоотиро доир ба арзишҳои маориф ва стратегияи ҳаётии ҷавонон таҳлилу баррасӣ карда,

асосҳои назариявию методологӣ ва хуносаву натиҷагириҳои кори таҳқиқотии мазкурро мустақилона ичро намудааст.

Дар диссертатсияи мазкур натиҷаи тадқиқотҳои сотсиологӣ, ки дар байни донишҷӯён, магистрантон, докторантҳо аз рӯи ихтисос (PhD) ва омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ дар шаҳри Душанбе ба таври пурсишнома (анкета) нишон дода шудааст. Тадқиқоти сотсиологӣ дар мавзӯи “Арзишҳои маориф (маърифатнокӣ) дар муҳити ҷавонони муосир” ва “Афкори ҷавонони муосир оид ба таҳсилот (маориф)” гузаронида шудааст, ки ин бевосита саҳми худи муаллиф мебошад. Муаллиф дар ҳамаи марҳилаҳои таҳқиқот бевосита иштирок намуда, натиҷаҳои пажуҳиши ҳудро дар шакли мақолаи илмӣ чоп намудааст ва дар конференсияҳои илмию назариявӣ маърӯза кардааст.

Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар мақолаҳои илмии муаллиф инъикос гардидаанд, ки онҳо бевосита ба мавзӯи таҳқиқоти диссертационӣ бахшида шудаанд ва натиҷаҳои таҳқиқоти муаллифро дар бар мегиранд. Муаллиф вобаста ба мавзӯи таҳқиқшуда 6 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандай Комиссияи Олии Аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Комиссияи Олии Аттестационии Федератсияи Россия чоп намудааст.

Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандай чоп шудаанд:

1. Назирова М.Н. Маориф ҳамчун арзиш: мағҳум, вазифаҳо ва принципҳои асосии он [Матн] / М.Н. Назирова // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. – 2020. – №1 (69). – С. 198-205.
2. Назирова М.Н. Вазифаҳои асосӣ ва афзалиятҳои соҳаи маориф дар рушди сармояи инсонӣ [Матн] / М.Н. Назирова // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз”. – 2020. – №2 (70). - С.198-206.
3. Назирова М.Н. Низоми кредитии таҳсилот дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии кишвар [Матн] / М.Н. Назирова // Тоҷикистон ва ҷаҳо-ни имрӯз. – 2020. – №3 (71). – С. 257-267.

4. Назирова М.Н. Қабули донишҷӯён ба муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии ҷумхурӣ тавассути Маркази миллии тестӣ (*натиҷаи тадқиқоти сотсиологӣ*) [Матн] / М.Н. Назирова // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз”. – 2020. – №4 (72) 2020. – С. 325-332.
5. Назирова М.Н. Ҷавонон ва муҳити таҳсилотии онҳо [Матн] / М.Н. Назирова // Паёми Ахбори институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – 2021. – №1. – С. 26-31.
6. Назирова М.Н. Дорусозӣ яке аз самтҳои муҳимми саноатикунонии кишвар [Матн] / М.Н. Назирова // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. – 2019. – №4 (67). - С. 49-61.

Объект ва предмети таҳқиқот ба таври дуруст муайян гардидаанд. Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот дар сатҳи зарурӣ ичро шуда, дорои навгониҳо буда, натиҷаҳою хулосаҳои бадастомада асоснок мебошанд. Муаллиф ҳангоми навиштани диссертатсия донишҳои амиқи таҳассусӣ, маҳорати истифодаи методҳои муосири таҳлилнамоӣ, қобилияти баланди мустақилона гузаронидани тадқиқоти илмиро нишон додааст. Диссертатсия бо дараҷаи баланди методологӣ ва амалии таҳлили маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётии ҷавонон дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон фарқ менамояд ва кори илмию таҳқиқотии мустақилона анҷомёфта мебошад.

Эътиомнокии натиҷаҳои бадастомада ва хулосаҳои муаллиф ба воситаи илмияти диссертатсия, методология ва методҳои истифодашуда, адабиёти илмии истифодашуда асоснок карда мешавад. Ҳамаи пешниҳод ва нуктаҳои илмӣ, хулоса ва тавсияҳо асоснок буда, аз ҷиҳати назариявию амалий тасдиқ шудаанд ва аҳамияти илмӣ доранд. Мазмуну мундариҷаи диссертатсия ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ мебошад. Автореферати диссертатсия ва мақолаҳои нашрнамудаи муаллиф муҳтавои асосии диссертатсияро пурра ифода менамоянд.

Мавзуъ, ихтисоси илмии интихобшуда, мазмуну мундарицаи диссертатсия ва мақолаҳои чопнамудаи довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ ба шиносномаи ихтисоси Шӯрои диссертационии 6D КОА-005 – 6D050100 Сотсиология барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сотсиологӣ аз рӯи ихтисоси 22.00.04 – Соҳтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ мувофиқат менамояд. Диссертатсия аз рӯи натиҷаҳои назариявӣ, хулосаҳои илмӣ, тавсияҳои амалӣ ва сатҳу сифати таҳияи ҳуд ба талаботи муқаррарнамудани Комиссияи олии атtestатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ аст.

Ҳамин тариқ, диссертатсияи Назирова Марҳамат Назаровна дар мавзуи “Маориф дар низоми арзишҳо ва стратегияи ҳаётӣ ҷавонон (дар мисоли Тоҷикистон)” тадқиқоти илмии анҷомёфта буда, барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сотсиологӣ аз рӯи ихтисоси 22.00.04 – Соҳтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ барои ҳимоя дар Шӯрои диссертационии 6D.КОА-005 тавсия мегардад.

Хулосаи мазкур дар маҷлиси васеи шуъбаи сотсиологияи Институти фалсафа, сиёsatшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон аз 18 - уми марта соли 2022 қабул гардидааст. Дар маҷлиси шуъба 8 нафар иштирок намуданд. Натиҷаи овозидӣ: “тарафдор” – 8 нафар, “муқобил” – нест, “бетараф” – нест. Суратмаҷлиси № 4, аз 18 – уми марта соли 2022.

Раиси маҷлис: мудири шуъбаи сотсиологияи
Институти фалсафа, сиёsatшиносӣ ва ҳуқуқи
ба номи А. Баҳоваддинови Академияи
миллии илмҳои Тоҷикистон, доктори
ilmҳои сотсиологӣ, профессор

Шоисматуллоев Ш.

Котиби маҷлис: номзади илмҳои фалсафа

Насурова Б.А.

